

Ovaj je tekst namijenjen isključivo dokumentiranju i nema pravni učinak. Institucije Unije nisu odgovorne za njegov sadržaj. Vjerodostojne inačice relevantnih akata, uključujući njihove preambule, one su koje su objavljene u Službenom listu Europske unije i dostupne u EUR-Lexu. Tim službenim tekstovima može se izravno pristupiti putem poveznica sadržanih u ovom dokumentu.

► **B**

UREDBA VIJEĆA (EZ) br. 1099/2009

od 24. rujna 2009.

o zaštiti životinja u trenutku usmrćivanja

(Tekst značajan za EGP)

(SL L 303, 18.11.2009., str. 1.)

Koju je izmijenila:

		Službeni list		
		br.	stranica	datum
► <u>M1</u>	Uredba (EU) 2017/625 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017.	L 95	1	7.4.2017.
► <u>M2</u>	Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/723 od 16. svibnja 2018.	L 122	11	17.5.2018.

Koju je ispravio:

- **C1** Ispravak, SL L 286, 21.10.2016, str. 84 (1099/2009)
- **C2** Ispravak, SL L 137, 24.5.2017, str. 40 (2017/625)
- **C3** Ispravak, SL L 176, 1.7.2019, str. 144 (1099/2009)

UREDBA VIJEĆA (EZ) br. 1099/2009

od 24. rujna 2009.

o zaštiti životinja u trenutku usmrćivanja

(Tekst značajan za EGP)

POGLAVLJE I.

PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za usmrćivanje životinja koje se uzgajaju ili drže radi proizvodnje hrane, vune, kože, krzna ili ostalih proizvoda, kao i za usmrćivanje životinja radi depopulacije i sličnih postupaka.

Međutim, u pogledu riba primjenjuju se samo zahtjevi utvrđeni u članku 3. stavku 1.

2. Poglavlje II., osim njegovog članka 3. stavaka 1. i 2., poglavlje III. i poglavlje IV., osim njegovog članka 19., ne primjenjuju se u slučaju usmrćivanja iz nužde izvan klaonice ili u slučajevima kada bi udovoljavanje tim odredbama uzrokovalo neposredan i ozbiljan rizik za zdravlje ili sigurnost ljudi.

3. Ova se Uredba ne primjenjuje:

(a) ako se životinje usmrćuju:

- i. tijekom znanstvenih pokusa koji se provode pod nadzorom nadležnog tijela;
- ii. tijekom lova ili sportsko-rekreacijskog ribolova;
- iii. tijekom kulturnih ili sportskih događaja;

(b) na perad, kuniće i zečeve koje je vlasnik zaklao izvan klaonice za svoju osobnu potrošnju u kućanstvu.

Članak 2.

Definicije

U smislu ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „usmrćivanje” znači bilo koji namjerno potaknuti postupak koji dovodi do smrti životinje;
- (b) „povezani postupci” znači postupke poput rukovanja životinjama, utjerivanja životinja u tor prije klanja, sputavanja, omamljivanja i iskrvarivanja životinja koji se odvijaju u kontekstu i na lokaciji na kojoj ih se treba usmrtiti;
- (c) „životinja” znači bilo koji kralježnjak, osim gmazova i vodozemaca;
- (d) „usmrćivanje iz nužde” znači usmrćivanje životinja koje su ozlijeđene ili imaju bolest koja je povezana s teškim bolovima ili patnjom, a nema nikakve druge praktične mogućnosti da im se bol ili patnja uklone;

▼B

- (e) „smještaj životinja u depo” znači držanje životinja u boksevima, oborima, natkrivenim područjima ili poljima povezanim s postupcima u klaonici ili koji su dio njih;
- (f) „omamljivanje” znači bilo koji namjerno potaknuti proces koji dovodi do gubitka svijesti i osjetljivosti bez boli, uključujući bilo koji postupak koji rezultira trenutačnom smrću;
- (g) „religijski obred” znači niz postupaka koji se odnose na klanje životinja, a propisani su religijom;
- (h) „kulturni ili sportski događaji” znači događaji koji su u osnovi i najvećim dijelom povezani s davno uspostavljenim kulturnim običajima ili sportskim aktivnostima, uključujući trke ili druge oblike natjecanja, u kojima nema proizvodnje mesa ili drugih životinjskih proizvoda ili ako je ta proizvodnja marginalna u usporedbi s događajem kao takvim te nije gospodarski značajna;
- (i) „standardni operativni postupci” znači niz pisanih uputa kojima se želi postići jednoobraznost izvođenja određene funkcije ili standarda;
- (j) „klanje” znači usmrćivanje životinja namijenjenih za ljudsku potrošnju;
- (k) „klaonica” znači bilo koji objekt koji se koristi za klanje kopnenih životinja, obuhvaćen područjem primjene Uredbe (EZ) br. 853/2004;
- (l) „subjekt u poslovanju” znači bilo koja fizička ili pravna osoba koja pod svojim nadzorom ima poduzeće koje provodi usmrćivanje životinja ili bilo koji povezani postupci obuhvaćeni područjem primjene ove Uredbe;
- (m) „krznaši” znači sisavci koji se prvenstveno uzgajaju radi proizvodnje krzna poput kuna zlatica, tvorova, lisica, rakuna, nutrija i činčila;
- (n) „depopulacija” znači postupak usmrćivanja životinja radi javnog zdravlja, zdravlja životinja, dobrobiti životinja ili zbog zaštite okoliša, a provodi se pod nadzorom nadležnog tijela;
- (o) „perad” znači uzgajane ptice, uključujući ptice koje se ne smatraju domaćim pticama, ali koje se uzgajaju kao domaće životinje, s izuzećem bezgrebenki;
- (p) „sputavanje” znači primjena bilo kojeg postupka na životinjama koja je osmišljena za sputavanje njezinih pokreta, poštujući je svake boli koja se može izbjeći, straha ili uznemiravanja da bi se olakšalo učinkovito omamljivanje ili usmrćivanje;

▼ M1

- (q) „nadležna tijela” znači nadležna tijela kako su definirana u članku 3. točki 3. Uredbe ►C2 (EU) 2017/625 ◄ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾;

▼ B

- (r) „razaranje” znači laceracija tkiva središnjeg živčanog sustava i leđne moždine izduženim štapolikim instrumentom koji se uvodi u čeonu šupljinu.

POGLAVLJE II.

OPĆI ZAHTJEVI

Članak 3.

Opći zahtjevi za usmrćivanje i povezane postupke

1. Životinje moraju biti pošteđene svake nepotrebne boli, nelagode ili patnje tijekom usmrćivanja ili povezanih postupaka.
2. Za potrebe stavka 1., subjekti u poslovanju posebno poduzimaju nužne mjere kako bi osigurali da:
 - (a) životinje imaju fizičku udobnost i zaštitu, posebno tako da ih se drži čistima u primjerenim temperaturnim uvjetima i da se sprečava njihov pad ili klizanje;
 - (b) se životinje zaštititi od ozljeđivanja;
 - (c) se životinjama rukuje i smješta ih se u za njih namijenjeni prostor uzimajući u obzir njihovo uobičajeno ponašanje;
 - (d) životinje ne pokazuju znakove nepotrebne boli ili straha ni da ne pokazuju neuobičajeno ponašanje;
 - (e) životinje ne pate zbog produljenog uskraćivanja vode ili hrane;
 - (f) se životinjama onemogućiti nepotrebni kontakt s drugim životinjama koje mogu ugroziti njihovu dobrobit.
3. Prostori koji se koriste za usmrćivanje i s njime povezanim postupcima moraju biti osmišljeni, izgrađeni, održavani i u njima se mora raditi tako da moraju osigurati udovoljavanje obvezama izloženima u stavcima 1. i 2. pod očekivanim uvjetima aktivnosti tog prostora tijekom godine.

⁽¹⁾ Uredba ►C2 (EU) 2017/625 ◄ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se osigurava primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja, o izmjeni uredaba (EZ) br. 999/2001, (EZ) br. 396/2005, (EZ) br. 1069/2009, (EZ) br. 1107/2009, (EU) br. 1151/2012, (EU) br. 652/2014, (EU) 2016/429 i (EU) 2016/2031 Europskog parlamenta i Vijeća, uredaba Vijeća (EZ) br. 1/2005 i (EZ) br. 1099/2009 i direktiva Vijeća 98/58/EZ, 1999/74/EZ, 2007/43/EZ, 2008/119/EZ i 2008/120/EZ te o stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 854/2004 i (EZ) br. 882/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 89/608/EEZ, 89/662/EEZ, 90/425/EEZ, 91/496/EEZ, 96/23/EZ, 96/93/EZ i 97/78/EZ te Odluke Vijeća 92/438/EEZ (Uredba o službenim kontrolama) (►C2 SL L 95, 7.4.2017., str. 1. ◄).

▼B*Članak 4.***Metode omamljivanja**

1. Životinje se smije usmrtniti samo nakon omamljivanja u skladu s metodama i posebnim zahtjevima povezanim s primjenom tih postupaka određenima u Prilogu I. Gubitak svijesti i osjetljivosti mora se održavati do smrti životinje.

Postupci iz Priloga I. koji za posljedicu nemaju trenutačnu smrt (dalje u tekstu „obično omamljivanje”) što je prije moguće prelaze u postupak koji osigurava smrt, poput iskrvarivanja, razaranja srži, usmrćivanja električnom strujom ili produljenog uskraćivanja kisika.

2. Prilog I. može se izmijeniti kako bi se u obzir uzeo znanstveni i tehnički napredak na temelju mišljenja EFSA-e i u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

Sve takve izmjene moraju osiguravati razinu dobrobiti životinja koja je barem istovrijedna onoj koju moraju osigurati postojeće metode.

3. Smjernice Zajednice koje se odnose na metode izložene u Prilogu I. mogu se donijeti u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

4. U slučaju da su životinje podvrgnute posebnim metodama klanja koje propisuju religijski obredi, zahtjevi stavka 1. ne primjenjuju se pod uvjetom da se klanje odvija u klaonici.

*Članak 5.***Provjere omamljivanja**

1. Subjekti u poslovanju moraju osigurati da osobe koje su odgovorne za omamljivanje ili drugo imenovano osoblje provodi redovite provjere kako bi osigurali da životinje ne pokazuju nikakve znakove svijesti ili osjetljivosti od završetka omamljivanja do smrti.

Taj se nadzor provodi na dostatnom reprezentativnom uzorku životinja i njegova se učestalost uspostavlja uzimajući u obzir ishod prethodnih provjera i bilo kojih čimbenika koji mogu utjecati na učinkovitost omamljivanja.

Kada ishod provjera ukazuje na to da životinja nije primjereno omamljena, osoba odgovorna za omamljivanje mora odmah poduzeti odgovarajuće mjere, kako je navedeno u standardnim operativnim postupcima sastavljenima u skladu s člankom 6. stavkom 2.

2. Ako se, u smislu članka 4. stavka 4. životinje usmrćuju bez prethodnog omamljivanja, osobe odgovorne za klanje moraju provoditi sustavne provjere kako bi osigurale da životinje ne pokazuju nikakve znakove svijesti ili osjetljivosti prije nego ih se otpusti iz sputavanja i da ne pokazuju nikakve znakove života prije nego ih se proslijedi na obradu kože ili šurenje.

▼B

3. Za potrebe stavaka 1. i 2., subjekti u poslovanju mogu postupke provjere koristiti kako je opisano u vodičima dobre prakse iz članka 13.

4. Kad je to primjereno, kako bi se uzele u obzir visoke razine pouzdanosti određenih metoda za omamljivanje te na temelju mišljenja EFSA-e, moguće je donijeti odstupanja od zahtjeva predviđenih stavkom 1. u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

*Članak 6.***Standardni operativni postupci**

1. Subjekti u poslovanju moraju unaprijed planirati usmrćivanje životinja i povezane postupke te ih provoditi u skladu sa standardnim operativnim postupcima.

2. Subjekti u poslovanju moraju sastaviti i provoditi takve standardne operativne postupke kako bi osigurali da se usmrćivanje i povezani postupci provode u skladu s člankom 3. stavkom 1.

S obzirom na omamljivanje, standardni operativni postupci moraju:

- (a) u obzir uzeti preporuke proizvođača;
- (b) za svaku metodu omamljivanja koja se koristi odrediti, na temelju dostupnih znanstvenih dokaza, ključne parametre utvrđene u poglavlju I. Priloga I., čime se osigurava njihova učinkovitost za omamljivanje životinja;
- (c) precizno odrediti mjere koje se trebaju provoditi kada provjere iz članka 5. ukazuju da životinja nije primjereno omamljena ili, u slučaju životinja koje su zaklane u skladu s člankom 4. stavkom 4., da životinja i nadalje pokazuje znakove života.

3. U smislu stavka 2. ovog članka, subjekt u poslovanju može koristiti standardne operativne postupke kako su opisani u vodičima dobre prakse iz članka 13.

4. Subjekti u poslovanju nadležnom tijelu na zahtjev moraju dati na uvid svoje standardne operativne postupke.

*Članak 7.***Razina i uvjerenje o osposobljenosti**

1. Usmrćivanje i povezane postupke mogu provoditi samo osobe s primjerenom razinom osposobljenosti za takve poslove, tako da životinjama ne uzrokuju nepotrebnu bol, nelagodu ni patnju.

2. Subjekti u poslovanju moraju osigurati da sljedeće postupke klanja provode samo osobe koje su nositelji uvjerenja o osposobljenosti za takve postupke, kako je predviđeno člankom 21., čime se prikazuje njihova sposobnost da ih provode u skladu s pravilima predviđenima ovom Uredbom:

▼B

- (a) rukovanje životinjama i briga za životinje prije sputavanja;
- (b) sputavanje životinja u svrhu omamljivanja ili usmrćivanja;
- (c) omamljivanje životinja;
- (d) procjena učinkovitog omamljivanja;
- (e) vješanje živih životinja na primjerenu opremu ili dizanje živih životinja;
- (f) iskrvarivanje živih životinja;
- (g) klanje u skladu s člankom 4. stavkom 4.

3. Ne dovodeći u pitanje obvezu izloženu u stavku 1. ovog članka, usmrćivanje krznaša mora se provoditi u nazočnosti i pod izravnim nadzorom osobe koja je nositelj uvjerenja o osposobljenosti iz članka 21. izdanog za sve postupke koji se provode pod njezinim nadzorom. Subjekti u poslovanju koji uzgajaju krznaše moraju unaprijed obavijestiti nadležno tijelo kada planiraju usmrćivanje tih životinja.

*Članak 8.***Upute za upotrebu opreme za sputavanje i omamljivanje**

Proizvodi koji se na tržište stavljaju ili oglašavaju kao oprema za sputavanje ili omamljivanje mogu se prodavati samo ako su popraćeni primjerenim uputama koje se odnose na njihovu upotrebu na način koji osigurava optimalne uvjete za dobrobit životinja. Te upute proizvođači moraju objaviti putem interneta.

Te upute moraju detaljno odrediti:

- (a) vrste, kategorije, količine i/ili težine životinja za koje je predviđeno da se oprema koristi;
- (b) preporučene parametre koji odgovaraju različitim okolnostima upotrebe, uključujući ključne parametre utvrđene u poglavlju I. Priloga I.;
- (c) za opremu za omamljivanje, postupak za sustavno praćenje učinkovitosti opreme u odnosu na udovoljavanje pravilima predviđenima u ovoj Uredbi;
- (d) preporuke za održavanje i, tamo gdje je to nužno, kalibraciju opreme za omamljivanje.

*Članak 9.***Upotreba opreme za sputavanje i omamljivanje**

1. Subjekti u poslovanju moraju osigurati da se sva oprema za sputavanje i omamljivanje održava i da se provjerava u skladu s uputama proizvođača; provjeru moraju obavljati osobe koje su za tu svrhu posebno obučene.

Subjekti u poslovanju moraju voditi evidenciju o održavanju. Oni tu evidenciju moraju čuvati barem godinu dana te je dati na uvid nadležnom tijelu na njegov zahtjev.

▼B

2. Subjekti u poslovanju moraju osigurati da je tijekom postupaka omamljivanja na licu mjesta trenutačno dostupna pričuvna oprema i da se ona koristi u slučaju neuspjeha djelovanja opreme za omamljivanje koja je izvorno za to predviđena. Pričuvna metoda može biti različita od metode koja se prvotno pokušala koristiti.

3. Subjekti u poslovanju moraju osigurati da se životinje ne stavljaju u opremu za sputavanje, uključujući opremu za sputavanje glave, sve dok osoba koja je nadležna za omamljivanje ili iskrvarivanje nije spremna životinju omamiti ili iskrvariti što je prije moguće.

*Članak 10.***Osobna potrošnja u kućanstvu**

Samo se zahtjevi utvrđeni u članku 3. stavku 1., članku 4. stavku 1. i članku 7. stavku 1. primjenjuju na klanje životinja osim peradi, kunića i zečeva te na povezane postupke izvan klaonice koje provodi vlasnik životinja ili osoba pod odgovornošću i nadzorom vlasnika, za osobnu potrošnju u kućanstvu.

Međutim, i zahtjevi utvrđeni u članku 15. stavku 3. i točkama od 1.8. do 1.11, točki 3.1. i, u mjeri u kojoj se odnosi na obično omamljivanje, točki 3.2. Priloga III. primjenjuju se na klanje životinja osim peradi, zečeva, kunića, svinja, ovaca i koza izvan klaonice koje provodi vlasnik životinja ili osoba pod odgovornošću i nadzorom vlasnika, za osobnu domaću potrošnju.

*Članak 11.***Izravna opskrba malim količinama peradi, kunića i zečeva**

1. Samo se zahtjevi utvrđeni u članku 3. stavku 1., članku 4. stavku 1. i članku 7. stavku 1. primjenjuju na klanje peradi, kunića i zečeva na farmi u svrhu izravne opskrbe malim količinama mesa koje proizvođač nudi krajnjem potrošaču ili lokalnoj maloprodaji dostavljajući izravno takvo meso krajnjem potrošaču kao svježe meso, pod uvjetom da broj životinja koje su na farmi zaklane ne premašuje najveći broj životinja koji se treba uspostaviti u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

2. Zahtjevi utvrđeni u poglavljima II. i III. ove Uredbe primjenjuju se na klanje takvih životinja kada njihov broj premašuje najveći broj iz stavka 1. ovog članka.

*Članak 12.***Uvoz iz trećih zemalja**

Zahtjevi utvrđeni u poglavljima II. i III. ove Uredbe primjenjuju se za potrebe primjene članka 12. stavka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 854/2004.

U zdravstvenom certifikatu koji prati meso uvezeno iz trećih zemalja potreban je dodatak u smislu potvrde koja potvrđuje da su ispunjeni zahtjevi koji su barem jednakovrijedni onima predviđenim poglavljima II. i III. ove Uredbe.

▼B*Članak 13.***Razvoj i distribucija vodiča dobre prakse**

1. Države članice moraju poticati razvoj i distribuciju vodiča dobre prakse u svrhu lakše provedbe ove Uredbe.
2. Kada se vodiči dobre prakse sastave, organizacije subjekata u poslovanju moraju ih razviti i distribuirati:
 - (a) u dogovoru s predstavnicima nevladinih organizacija, nadležnih tijela i drugih zainteresiranih stranaka;
 - (b) uzimajući u obzir znanstvena mišljenja iz članka 20. stavka 1. točke (c).
3. Nadležno tijelo procjenjuje vodiče dobre prakse kako bi osiguralo da su razvijeni u skladu sa stavkom 2. i da su u skladu s postojećim smjernicama Zajednice.
4. U slučaju kada organizacije subjekata u poslovanju ne podnesu upute za dobru praksu, nadležno tijelo može razviti i objaviti vlastite upute za dobru praksu.
5. Države članice prosleđuju Komisiji sve vodiče dobre prakse koje je ovjerilo nadležno tijelo. Komisija uspostavlja i vodi registracijski sustav za takve vodiče i čini ga dostupnim državama članicama.

POGLAVLJE III.

DODATNI UVJETI KOJI SE PRIMJENJUJU NA KLAONICE*Članak 14.***Uređenje, konstrukcija i oprema klaonica**

1. Subjekti u poslovanju moraju osigurati da uređenje i konstrukcija klaonica te oprema koja se u njima koristi udovoljavaju pravilima određenima u Prilogu II.
2. Za potrebe ove Uredbe, subjekti u poslovanju po zahtjevu moraju podnijeti nadležnom tijelu iz članka 4. Uredbe (EZ) br. 853/2004 za svaku klaonicu barem sljedeće:
 - (a) najveći broj životinja po satu za svaku liniju klanja;
 - (b) kategorije životinja i njihovu težinu za koje se može koristiti oprema za sputavanje ili omamljivanje;
 - (c) najveći kapacitet za svako područje privremenog smještaja životinja prije klanja.

Nadležno tijelo mora prilikom odobravanja klaonice procijeniti informacije koje je subjekt podnio u skladu s prvim podstavkom.

▼B

3. U skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2. moguće je usvojiti sljedeće:

- (a) odstupanja od pravila iz Priloga II. za pokretne klaonice;
- (b) izmjene potrebne za prilagodbu Priloga II. kako bi se u obzir uzeo znanstveni i tehnički napredak.

Do usvajanja odstupanja iz točke (a) prvog podstavka, države članice mogu utvrditi ili održavati nacionalne propise koji se odnose na pokretne klaonice.

4. U skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2. mogu se donijeti smjernice Zajednice za provedbu stavka 2. ovog članka i Priloga II.

Članak 15.

Rukovanje životinjama i njihovo sputavanje u klaonicama

1. Subjekti u poslovanju moraju osigurati udovoljavanje operativnim pravilima za klaonice utvrđenima u Prilogu III.

2. Subjekti u poslovanju moraju osigurati da sve životinje koje se usmrćuju u skladu s člankom 4. stavkom 4. bez prethodnog omamljivanja budu pojedinačno sputane; preživači se moraju mehanički sputati.

Sustavi za sputavanje goveda okretanjem u obrnuti položaj ili bilo kojim neprirodnim položajem ne koriste se osim u slučaju životinja koje se kolju u skladu s člankom 4. stavkom 4. i pod uvjetom da su opremljeni napravom koja sputava i bočne i vertikalne kretne glave te da su prilagodljivi veličini životinje.

3. Zabranjuju se sljedeći načini sputavanja:

- (a) vješanje ili podizanje životinja koje su pri svijesti;
- (b) mehaničko stezanje ili povezivanje nogu ili stopala životinja;
- (c) presijecanje leđne moždine, npr. upotrebom šiljatog instrumenta ili bodeža;
- (d) upotreba električne struje za imobilizaciju životinje koja ne omamljuje ili ne usmrćuje životinju pod kontroliranim uvjetima, posebno svaka vrsta električne struje koja ne prolazi kroz mozak.

Međutim, točke (a) i (b) ne odnose se na sputavanje peradi.

4. Kako bi se u obzir uzeo znanstveni i tehnički napredak, uključujući mišljenje EFSE, može se izmijeniti Prilog III. u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

5. Smjernice Zajednice za provedbu pravila utvrđenih u Prilogu III. mogu se donijeti u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

▼B*Članak 16.***Postupci za sustavno praćenje u klaonicama**

1. Za potrebe članka 5. subjekti u poslovanju uspostavljaju i primjenjuju prikladne postupke praćenja u klaonicama.
2. Postupci praćenja iz stavka 1. ovog članka opisuju način na koji se nadzor iz članka 5. mora provoditi i moraju uključivati barem sljedeće:
 - (a) imena osoba odgovornih za postupak sustavnog praćenja;
 - (b) pokazatelje za otkrivanje znakova nesvjestice i svijesti ili osjetljivosti kod životinja; pokazatelje koji su osmišljeni za otkrivanje odsutnosti znakova života u životinja koje se kolju u skladu s člankom 4. stavkom 4.;
 - (c) načela za određivanje jesu li rezultati koje pokazuju pokazatelji iz točke (b) zadovoljavajući;
 - (d) okolnosti i/ili vrijeme u kojem se sustavno praćenje mora odvijati;
 - (e) broj životinja u svakom uzorku koji se mora pregledati tijekom sustavnog praćenja;
 - (f) primjerene postupke koji moraju osigurati da se u slučaju neispunjavanja načela iz točke (c) poduzme ponovni pregled postupaka omamljivanja ili usmrćivanja kako bi se identificirali uzroci bilo kakvih manjkavosti i promjene koje su nužne za takve postupke.
3. Subjekti u poslovanju moraju odrediti specifične postupke za sustavno praćenje za svaku liniju klanja.
4. Učestalost nadzora u obzir mora uzeti glavne čimbenike rizika, poput promjena u pogledu vrsta ili veličine životinja za klanje ili radnih obrazaca osoblja te se uspostavlja u svrhu osiguravanja rezultata s visokom razinom pouzdanosti.
5. U svrhu stavaka od 1. do 4. ovog članka, subjekti u poslovanju mogu koristiti postupke za sustavno praćenje kako su opisani u vodičima dobre prakse iz članka 13.
6. U skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2. mogu se donijeti smjernice Zajednice o postupcima za sustavno praćenje u klaonicama.

*Članak 17.***Odgovorna osoba za dobrobit životinja**

1. Subjekti u poslovanju određuju osobu odgovornu za dobrobit životinja za svaku klaonicu kako bi im pomogla pri osiguravanju poštovanja pravila predviđenih ovom Uredbom.

▼B

2. Osoba odgovorna za dobrobit životinja odgovara izravno subjektu u poslovanju i njemu izravno podnosi izvješće o događanjima koja se odnose na dobrobit životinja. Ona od osoblja klaonice može zatražiti provođenje bilo kojih popravnih aktivnosti koje su potrebne radi osiguravanja udovoljavanja pravilima predviđenima ovom Uredbom.

3. Odgovornosti osobe odgovorne za dobrobit životinja određene su u standardnim operativnim postupcima klaonice i učinkovito stavljene na znanje dotičnom osoblju.

4. Osoba odgovorna za dobrobit životinja mora posjedovati uvjerenje o osposobljenosti iz članka 21., izdano za sve postupke koji se odvijaju u klaonicama za koje je ona odgovorna.

5. Osoba odgovorna za dobrobit životinja mora voditi evidenciju od poduzetim mjerama za poboljšanje dobrobiti životinja u klaonici u kojoj obavlja svoje zadaće. Ta se evidencija mora čuvati barem godinu dana i po zahtjevu se dati na uvid nadležnom tijelu.

6. Stavci od 1. do 5. ne primjenjuju se na klaonice koje kolju manje od 1 000 jedinica stoke sisavaca ili 150 000 ptica ili kunića godišnje.

Za potrebe prvog podstavka, „jedinica stoke” znači standardna mjerna jedinica koja omogućuje okupljanje različitih kategorija stoke u svrhu uspoređivanja.

Prilikom primjene prvog podstavka, države članice koriste sljedeće stope konverzije:

- (a) odrasla goveda u smislu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007 od 22. listopada 2007. o uspostavljanju jedinstvene organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i o posebnim odredbama za određene poljoprivredne proizvode (Uredba o jedinstvenom ZOT-u) ⁽¹⁾ i kopitari: 1 jedinica stoke;
- (b) ostala goveda: 0,50 jedinica stoke;
- (c) svinje žive vage od preko 100 kg: 0,20 jedinica stoke;
- (d) ostale svinje: 0,15 jedinica stoke;
- (e) ovce i koze: 0,10 jedinica stoke;
- (f) janjad, kozlići i prasad s manje od 15 kg žive vage: 0,05 jedinica stoke.

POGLAVLJE IV.

DEPOPULACIJA I USMRĆIVANJE IZ NUŽDE*Članak 18.***Depopulacija**

1. Nadležno tijelo odgovorno za depopulaciju mora donijeti akcijski plan za osiguravanje ispunjavanja pravila predviđenih ovom Uredbom prije početka operacija.

⁽¹⁾ SL L 299, 16.11.2007., str. 1.

▼B

Postupci omamljivanja i usmrćivanja koji se planiraju te odgovarajući standardni operativni postupci za osiguravanje udovoljavanja pravilima predviđenim ovom Uredbom posebno se uključuju u planove za nepredviđena stanja koji se zahtijevaju na temelju zakona Zajednice o zdravlju životinja, na temelju hipoteze uspostavljene planom za nepredviđena stanja koja se odnosi na veličinu i lokaciju sumnje na izbijanje bolesti.

2. Nadležno tijelo:

(a) osigurava da se takvi postupci provode u skladu s akcijskim planom iz stavka 1.;

(b) poduzima primjerene mjere za očuvanje dobrobiti životinja u najboljim dostupnim uvjetima.

3. U smislu ovog članka i u iznimnim okolnostima, nadležno tijelo može odobriti odstupanja od jedne ili više odredbi ove Uredbe ako smatra da će udovoljavanje vjerojatno utjecati na zdravlje ljudi ili značajno usporiti proces iskorjenjivanja bolesti.

4. Do 30. lipnja svake godine, nadležno tijelo iz stavka 1. mora Komisiji dostaviti izvješće o postupcima depopulacije provedenim tijekom prethodne godine i te podatke objaviti putem interneta.

S obzirom na svaki postupak depopulacije, to izvješće mora posebno uključivati:

(a) razloge za depopulaciju;

(b) broj i vrstu usmrćenih životinja;

(c) korištene postupke omamljivanja i usmrćivanja;

(d) opis uočenih poteškoća te, prema potrebi, rješenja za otklanjanje ili umanjenje patnje dotičnih životinja;

(e) bilo kakva odstupanja odobrena u skladu sa stavkom 3.

5. U skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2. mogu se donijeti smjernice Zajednice za sastavljanje i provedbu akcijskih planova za depopulaciju.

6. Prema potrebi, kako bi se u obzir uzeli podaci koje je prikupio ADNS, moguće je donijeti odstupanje od obveze podnošenja izvješća predviđenog stavkom 4. ovog članka, u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

*Članak 19.***Usmrćivanje iz nužde**

U slučaju usmrćivanja iz nužde držatelj dotičnih životinja mora poduzeti sve nužne mjere kako bi se životinja usmrtila što je prije moguće.

POGLAVLJE V.
NADLEŽNO TIJELO

Članak 20.

Znanstvena podrška

1. Svaka država članica mora osigurati dostupnost dostatne neovisne znanstvene podrške kako bi pomogla nadležnim tijelima, na njihov zahtjev, osiguravajući:

- (a) znanstvenu i tehničku stručnost koja se odnosi na odobrenje klaonica iz članka 14. stavka 2. i razvoj novih metoda za omamljivanje;
- (b) znanstvena mišljenja o uputama koje osigurava proizvođač o upotrebi i održavanju opreme za sputavanje i omamljivanje;
- (c) znanstvena mišljenja o vodičima dobre prakse razvijenim na svojem državnom području u smislu ove Uredbe;
- (d) preporuke u smislu ove Uredbe, posebno u odnosu na inspekcije i revizije;
- (e) mišljenja o kapacitetu i primjerenosti odvojenih tijela i jedinica za ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u članku 21. stavku 2.

2. Znanstvena podrška može se pružati mrežnim putem, podložno svim zadaćama navedenim u stavku 1. koje se provode u odnosu na sve relevantne aktivnosti koje se odvijaju u dotičnim državama članicama.

U tom smislu, svaka država članica mora identificirati jednu kontaktnu točku te je objaviti putem interneta. Takva kontaktna točka je odgovorna za ustupanje tehničkih i znanstvenih informacija te najbolje prakse u odnosu na provedbu ove Uredbe njezinim pandanima i Komisiji.

Članak 21.

Uvjerjenje o osposobljenosti

1. Za potrebe primjene članka 7. države članice moraju odrediti nadležno tijelo odgovorno za:

- (a) osiguravanje da su osoblju uključenom u usmrćivanje i povezanim postupcima dostupni tečajevi za osposobljavanje;
- (b) izdavanje uvjerenja o osposobljenosti kojima se potvrđuje prolazni uspjeh na neovisnom konačnom ispitu; predmeti toga ispita moraju biti relevantni za kategorije dotičnih životinja i odgovarati postupcima iz članka 7. stavaka 2. i 3. te predmetima iz Priloga IV.;
- (c) odobravanje programa obuke za tečajeve iz točke (a) i sadržaja i modaliteta ispita iz točke (b).

▼B

2. Nadležno tijelo može prenijeti konačni ispit i izdavanje uvjerenja o osposobljenosti na odvojeno tijelo ili jedinicu koja:

- (a) posjeduje stručnost, osoblje i opremu nužne za takve djelatnosti;
- (b) je neovisna i bez ikakvog sukoba interesa s obzirom na konačni ispit i izdavanje uvjerenja o osposobljenosti.

Nadležno tijelo može prenijeti organizaciju tečajeva za obuku na odvojeno tijelo ili jedinicu koja posjeduje stručnost, osoblje i opremu nužne za takve djelatnosti.

Pojedinosti o tijelima i jedinicama na koje su takve zadaće prenijete nadležno tijelo mora objaviti putem interneta.

3. U uvjerenju o osposobljenosti mora biti navedeno za koje kategorije životinja, vrstu opreme i za koje je postupke navedene u članku 7. stavcima 2. ili 3. uvjerenje valjano.

4. Države članice moraju priznati uvjerenja o osposobljenosti izdana u drugoj državi članici.

5. Nadležno tijelo može izdati privremena uvjerenja o osposobljenosti pod uvjetom da:

- (a) je podnositelj zahtjeva registriran na jednom od tečajeva za obuku iz stavka 1. točke (a);
- (b) podnositelj zahtjeva radi u nazočnosti i pod izravnim nadzorom druge osobe koja posjeduje uvjerenje o osposobljenosti izdano za specifičnu djelatnost koja se treba obaviti;
- (c) privremeno uvjerenje ne važi dulje od tri mjeseca; i
- (d) podnositelj zahtjeva podnese pisanu izjavu u kojoj navodi da mu prethodno nije izdano drugo privremeno uvjerenje o osposobljenosti istog opsega ili prikazuje nadležnom tijelu da nije bio u mogućnosti izaći na konačni ispit.

6. Ne dovodeći u pitanje odluku sudbene vlasti ili nadležnog tijela koje zabranjuje rukovanje životinjama, uvjerenja o osposobljenosti, uključujući privremeno uvjerenje o osposobljenosti, izdaju se samo u slučaju kada podnositelj zahtjeva preda pisanu izjavu u kojoj navodi da nije počimio nikakvo ozbiljno kršenje prava Zajednice i/ili nacionalnog prava o zaštiti životinja tijekom tri godine koje prethode datumu podnošenja zahtjeva za takvo uvjerenje.

7. Države članice mogu priznati kvalifikacije stečene za druge svrhe kao jednakovrijedne uvjerenjima o osposobljenosti u smislu ove Uredbe, pod uvjetom da su stečene pod uvjetima jednakovrijednima onima predviđenim ovim člankom. Popis kvalifikacija koje se priznaju kao jednakovrijedne uvjerenjima o osposobljenosti nadležno tijelo mora objaviti i ažurirati putem interneta.

▼B

8. U skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2. mogu se donijeti smjernice Zajednice za primjenu stavka 1. ovog članka.

POGLAVLJE VI.

NEUDOVOLJAVAJNE UVJETIMA, KAZNE I PROVEDBENE OVLAŠTI

▼M1**▼B***Članak 23.***Kazne**

Države članice moraju odrediti pravila za kazne primjenjive na kršenja ove Uredbe i poduzeti sve nužne mjere kako bi osigurale da se one primjenjuju. Predviđene kazne moraju biti učinkovite, razmjerne i odvraćajuće. Države članice moraju obavijestiti Komisiju do 1. siječnja 2013. o tim odredbama i bez odgađanja je obavijestiti o kasnijim izmjenama koje su na njih utjecale.

*Članak 24.***Provedbena pravila**

Sva detaljna pravila nužna za provedbu ove Uredbe mogu se donijeti u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2.

*Članak 25.***Odborski postupak**

1. Komisiji pomaže Stalni odbor za prehrambeni lanac i zdravlje životinja uspostavljen člankom 58. Uredbe (EZ) br. 178/2002.
2. Prilikom upućivanja na ovaj stavak, primjenjuju se članci 5. i 7. Odluke 1999/468/EZ.

Razdoblje iz članka 5. stavka 6. Odluke 1999/468/EZ određuje se na tri mjeseca.

POGLAVLJE VII.

ZAVRŠNE ODREDBE*Članak 26.***Stroža nacionalna pravila**

1. Ova Uredba ne sprečava države članice da provode bilo koje nacionalne propise usmjerene prema osiguravanju snažnije zaštite životinja u vrijeme usmrćivanja koji su na snazi u vrijeme stupanja na snagu ove Uredbe.

Države članice moraju do 1. siječnja 2013. obavijestiti Komisiju o takvim nacionalnim propisima. Komisija ih prosljeđuje na znanje ostalim državama članicama.

▼B

2. Države članice mogu donijeti druge nacionalne propise usmjerene prema osiguravanju šire zaštite životinja u vrijeme usmrćivanja, osim onih sadržanih u ovoj Uredbi u odnosu na sljedeća područja:

- (a) usmrćivanje i povezani postupci izvan klaonice;
- (b) klanje i povezani postupci uzgajane divljači kako je definirano točkom 1.6. Priloga I. Uredbi (EZ) br. 853/2004, uključujući sobove;
- (c) klanje i povezani postupci životinja u skladu s člankom 4. stavkom 4.

Države članice moraju obavijestiti Komisiju o bilo kojim takvim nacionalnim propisima. Komisija ih prosljeđuje na znanje ostalim državama članicama.

3. U slučaju kada na temelju novih znanstvenih dokaza država članica ocijeni da je nužno poduzeti mjere usmjerene prema osiguravanju šire zaštite životinja u vrijeme usmrćivanja u odnosu na metode omamljivanja iz Priloga I., ona mora o predviđenim mjerama obavijestiti Komisiju. Komisija ih prosljeđuje na znanje ostalim državama članicama.

U roku od 1 mjeseca nakon što je obaviještena, Komisija predmet izlaže Odboru iz članka 25. stavka 1. te, na temelju mišljenja EFSA-e i u skladu s postupkom iz članka 25. stavka 2., odobrava ili odbacuje dotične nacionalne mjere.

Ako Komisija to drži primjerenim, ona može na temelju odobrenih nacionalnih mjera predložiti izmjene Priloga I. u skladu s člankom 4. stavkom 2.

4. Država članica na svome državnom području ne smije zabraniti niti spriječiti stavljanje u opticaj proizvoda životinjskoga podrijetla dobivenih od životinja koje su usmrćene u drugoj državi članici s obrazloženjem da dotične životinje nisu bile usmrćene u skladu s njezinim nacionalnim propisima usmjerenim prema osiguravanju snažnije zaštite životinja u vrijeme usmrćivanja.

*Članak 27.***Podnošenje izvješća**

1. Komisija mora najkasnije do 8. prosinca 2014. Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti izvješće o mogućnosti uvođenja određenih zahtjeva u pogledu zaštite riba prilikom usmrćivanja uzimajući u obzir aspekte dobrobiti životinja, kao i socioekonomske i okolišne utjecaje. To izvješće, ako je primjereno, mora biti popraćeno zakonskim prijedlozima radi izmjene ove Uredbe, uključujući posebna pravila u pogledu zaštite riba u vrijeme usmrćivanja.

Do donošenja tih mjera države članice mogu održavati postojeća ili donijeti nova nacionalna pravila u pogledu zaštite riba prilikom usmrćivanja ili klanja i o tome moraju obavijestiti Komisiju.

2. Komisija mora najkasnije do 8. prosinca 2012. Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti izvješće o sustavima za sputavanje goveda okretanjem u obrnuti položaj ili bilo kojim neprirodnim položajem. To se izvješće mora temeljiti na rezultatima znanstvene studije koja uspoređuje te sustave s onima koji goveda drže u uspravnom položaju i u obzir

▼B

uzimaju aspekte dobrobiti životinja kao i socioekonomske implikacije, uključujući njihovu prihvatljivost u vjerskim zajednicama kao i sigurnost subjekata. To izvješće, ako je primjereno, mora biti popraćeno zakonskim prijedlozima radi izmjene ove Uredbe, o sustavima za sputavanje goveda okretanjem u obrnuti položaj ili bilo kojim neprirodnim položajem.

3. Komisija mora najkasnije do 8. prosinca 2013. Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti izvješće o raznim metodama omamljivanja za perad, a posebno omamljivače u vodenoj kupki za više ptica, uzimajući u obzir aspekte dobrobiti životinja kao i socioekonomske i okolišne utjecaje.

*Članak 28.***Stavljanje izvan snage**

1. Direktiva 93/119/EEZ stavlja se izvan snage.

Međutim, u smislu članka 29. stavka 1. ove Uredbe, nastavljaju se primjenjivati sljedeće odredbe Direktive 93/119/EEZ:

(a) Prilog A:

i. stavak 1. odjeljka I.;

ii. stavak 1. i druga rečenica stavka 3., stavci 6., 7., 8. i prva rečenica stavka 9. odjeljka II.;

(b) Prilog C, stavci 3.A.2, prvi podstavak stavaka 3.B.1, 3.B.2, 3.B.4 te stavci 4.2. i 4.3. odjeljka II.

2. Upućivanja na Direktivu stavljenju izvan snage tumače se kao upućivanja na ovu Uredbu.

*Članak 29.***Prijelazne odredbe**

1. Do 8. prosinca 2019. članak 14. stavak 1. primjenjuje se samo na nove klaonice ili na novo uređenje, konstrukciju ili opremu obuhvaćene pravilima utvrđenima u Prilogu II. koje prije 1. siječnja 2013. još nisu postale djelatne.

2. Do 8. prosinca 2015. države članice mogu osigurati da se uvjerenja o osposobljenosti, kako je navedeno u članku 21., izdaju pojednostavljenim postupkom osobama koje su pokazale odgovarajuće stručno iskustvo od barem tri godine.

*Članak 30.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2013.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

PRILOG I.

POPIS METODA OMAMLJIVANJA I POVEZANE SPECIFIKACIJE

(kako je navedeno u članku 4.)

POGLAVLJE I.

Metode

Tablica 1. – Mehaničke metode

Br.	Naziv	Opis	Uvjeti upotrebe	Ključni parametri	Specifični zahtjevi za određene metode – poglavlje II. ovog Priloga
1.	► <u>C3</u> Pištolj za omamljivanje s penetrirajućim klinom ◀	► <u>C3</u> Značajno i nepovratno oštećenje mozga izazvano šokom i prodorom klina pištolja za omamljivanje ◀ Obično omamljivanje.	Sve vrste životinja. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Mjesto i smjer pucnja. Primjerena brzina, izlazna dužina i promjer pištolja u skladu s veličinom i vrstom životinje. Najdulje vrijeme od omamljivanja do klanja/usmrćivanja.	Nije primjenjivo.
2.	► <u>C3</u> Pištolj za omamljivanje s nepenetrirajućim klinom ◀	► <u>C3</u> Značajno oštećenje mozga izazvano šokom prilikom primjene pištolja za omamljivanje s nepenetrirajućim klinom. ◀ Obično omamljivanje.	Preživači, perad, kunići i zečevi. Klanje samo za preživače. Klanje, depopulacija i ostale situacije za perad, kuniće i zečeve.	Mjesto i smjer pucnja. Primjerena brzina, promjer i oblik pištolja u skladu s veličinom i vrstom životinje. Jakost upotrebljenog naboja. Najdulje vrijeme od omamljivanja do klanja/usmrćivanja.	Točka 1.
3.	Vatreno oružje sa slobodnim projektinom	Značajno i nepovratno oštećenje mozga izazvano šokom i prodorom jednog ili više projektila.	Sve vrste životinja. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Mjesto pucnja. Snaga i kalibar naboja. Vrsta projektila.	Nije primjenjivo.
4.	Maceracija	Trenutačno drobljenje čitave životinje.	Pilići do 72 sata starosti i zameci u jajetu. Sve situacije osim klanja.	Najveća veličina serije koja se uvodi. Udaljenost između oštrica i brzina rotacije. Mjera za sprečavanje pretpavanja.	Točka 2.

▼B

Br.	Naziv	Opis	Uvjeti upotrebe	Ključni parametri	Specifični zahtjevi za određene metode – poglavlje II. ovog Priloga
5.	Dislokacija vrata	Ručno ili mehaničko istežanje i zakretanje vrata što izaziva moždanu ishemiju.	Perad do 5 kg žive vage. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Nije primjenjivo.	Točka 3.
6.	Perkusivni udarac u glavu	Čvrst i precizan udarac u glavu koji izaziva značajno oštećenje mozga.	Prasad, janjad, kozlići, kunići, zečevi, krznaši i perad do 5 kg žive vage. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Snaga i lokacija udarca.	Točka 3.

Tablica 2. – Električne metode

Br.	Naziv	Opis	Uvjeti upotrebe	Ključni parametri	Specifični zahtjevi poglavlja II. ovog Priloga
1.	Omamljivanje električnom strujom (samo glava)	Izlaganje mozga električnoj struji koja dovodi do općeg epileptičnog stanja na elektro-encefalogramu (EEG). Obično omamljivanje.	Sve vrste životinja. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Najmanja jakost struje (A ili mA). Najmanji napon (V). Najviša frekvencija (Hz). Najkraće vrijeme izlaganja. Najdulje vrijeme od omamljivanja do klanja/usmrćivanja. Učestalost kalibracije opreme. Poboljšanje toka struje. Sprečavanje električnog šoka prije omamljivanja. Mjesto primjene i kontaktna površina elektroda.	Točka 4.
2.	Omamljivanje električnom strujom (glava-tijelo)	Izlaganje tijela električnoj struji koja istodobno dovodi do općeg epileptičnog stanja na EEG-u i fibrilacije ili zaustavljanja rada srca.	Sve vrste životinja. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Najmanja jakost struje (A ili mA). Najmanji napon (V). Maksimalna frekvencija (Hz). Minimalno vrijeme izlaganja.	Točka 5.

▼B

Br.	Naziv	Opis	Uvjeti upotrebe	Ključni parametri	Specifični zahtjevi poglavlja II. ovog Priloga
		Obično omamljivanje u slučaju klanja.		<p>Učestalost kalibracije opreme.</p> <p>Poboljšanje toka struje.</p> <p>Sprečavanje električnog šoka prije omamljivanja.</p> <p>Mjesto primjene i kontaktna površina elektroda.</p> <p>Najdulje vrijeme od omamljivanja do klanja/usmrćivanja u slučaju običnog omamljivanja.</p>	
3.	Električna vodena kupka	<p>Izlaganje čitavog tijela električnoj struji koja dovodi do općeg epileptičnog stanja na EEG-u i moguće fibrilacije ili zaustavljanja rada srca kroz vodenu kupku.</p> <p>Obično omamljivanje osim u slučajevima kada je frekvencija jednaka ili manja od 50 Hz.</p>	Perad. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	<p>Najmanja jakost struje (A ili mA).</p> <p>Najmanji napon (V).</p> <p>Najviša frekvencija (Hz).</p> <p>Učestalost kalibracije opreme.</p> <p>Sprečavanje električnog šoka prije omamljivanja.</p> <p>Umanjivanje boli prilikom sputavanja životinje.</p> <p>Poboljšanje toka struje.</p> <p>Najdulje trajanje sputavanja prije vodene kupki.</p> <p>Najkraće vrijeme izlaganja za svaku životinju.</p> <p>Uranjanje ptica sve do osnovice krila.</p> <p>Najdulje vrijeme od omamljivanja do klanja/usmrćivanja za frekvencije preko 50 Hz.</p>	Točka 6.

▼ M2

Tablica 3. – Metode kontrolirane atmosfere

▼ B

Br.	Naziv	Opis	Uvjeti upotrebe	Ključni parametri	Specifični zahtjevi poglavlja II. ovog Priloga
1.	Ugljični dioksid pri visokim koncentracijama	Izravno ili postupno izlaganje svjesnih životinja mješavini plinova koja sadrži više od 40 % ugljičnog dioksida. Metoda se može koristiti u jamama, tunelima, spremnicima ili zgradama koje su prethodno zapečaćene. Obično omamljivanje prilikom klanja svinja.	Svinje, kune, činčile, perad osim pataka i gusaka. Klanje samo za svinje. Ostale situacije osim klanja za perad, kune, činčile, svinje.	Koncentracija ugljičnog dioksida. Trajanje izlaganja. Najveći interval(i) uboda/usmrćivanja u slučaju običnog omamljivanja. Kvaliteta plina. Temperatura plina.	Točka 7. Točka 8.
2.	Ugljični dioksid u dvije faze	► C1 Uzastopno izlaganje svjesnih životinja mješavini plinova koja sadrži do 40 % ugljičnog dioksida nakon čega se ponavlja, kada su životinje izgubile svijest, s višom koncentracijom ugljičnog dioksida. ◀	Perad. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Koncentracija ugljičnog dioksida. Trajanje izlaganja. Kvaliteta plina. Temperatura plina.	Nije primjenjivo.
3.	Ugljični dioksid u smjesi s drugim inertnim plinovima	► C1 Izravno ili postupno izlaganje svjesnih životinja mješavini plinova koja sadrži do 40 % ugljičnog dioksida u smjesi s drugim inertnim plinovima što vodi anoksiji. ◀ Metoda se može koristiti u jamama, vrećama, tunelima, spremnicima ili zgradama koje su prethodno zapečaćene. Obično omamljivanje u slučaju svinja ako je trajanje izlaganja na barem 30 % ugljičnog dioksida manje od 7 minuta.	Svinje i perad. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Koncentracija ugljičnog dioksida. Trajanje izlaganja. Najveći interval(i) uboda/usmrćivanja u slučaju običnog omamljivanja. Kvaliteta plina. Temperatura plina. Koncentracija kisika.	Točka 8.

▼ **B**

Br.	Naziv	Opis	Uvjeti upotrebe	Ključni parametri	Specifični zahtjevi poglavlja II. ovog Priloga
		Obično omamljivanje u slučaju peradi ako je ukupno trajanje izlaganja na barem 30 % ugljičnog dioksida manje od 3 minute.			
4.	Inertni plinovi	Izravno ili postupno izlaganje svjesnih životinja mješavini inertnih plinova poput argona ili dušika što vodi anoksiji. Metoda se može koristiti u jamama, vrećama, tunelima, spremnicima ili zgradama koje su prethodno zapečaćene. Obično omamljivanje u slučaju klanja svinja. Obično omamljivanje u slučaju peradi ako je trajanje izlaganja anoksiji manje od 3 minute.	Svinje i perad. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Koncentracija kisika. Trajanje izlaganja. Kvaliteta plina. Najveći interval(i) uboda/usmrćivanja u slučaju običnog omamljivanja. Temperatura plina.	Točka 8.
5.	Ugljični monoksid (čisti izvor)	Izlaganje svjesnih životinja mješavini plinova koja sadrži više od 4 % ugljičnog monoksida.	Krznashi, perad i prasad. Ostale situacije osim klanja.	Kvaliteta plina. Koncentracija ugljičnog monoksida. Trajanje izlaganja. Temperatura plina.	Točke 9.1., 9.2. i 9.3.
6.	Ugljični monoksid u smjesi sa drugim plinovima	Izlaganje svjesnih životinja mješavini plinova koja sadrži više od 1 % ugljičnog monoksida u smjesi s drugim toksičnim plinovima.	Krznashi, perad i prasad. Ostale situacije osim klanja.	Koncentracija ugljičnog monoksida. Trajanje izlaganja. Temperatura plina. Filtracija plina koji dolazi iz stroja.	Točka 9.
7.	Omamljivanje niskim atmosferskim tlakom	Izlaganje svjesne životinje postupnom opadanju tlaka uz smanjivanje količine raspoloživog kisika na manje od 5 %.	Tovni pilići žive mase do 4 kg. Klanje, depopulacija i ostale situacije.	Stopa opadanja tlaka. Trajanje izlaganja. Temperatura i vlažnost okoline.	Točke od 10.1. do 10.5.

▼ **M2**

Tablica 4. – Ostale metode

Br.	Naziv	Opis	Uvjeti upotrebe	Ključni parametri	Specifični zahtjevi poglavlja II. ovog Priloga
1.	Injekcijska aplikacija sredstva za usmrćivanje	Gubitak svijesti i osjetljivosti, nakon čega slijedi nepovratna smrt izazvana sredstvom za usmrćivanje apliciranim injekcionim putem.	Sve vrste životinja. Ostale situacije osim klanja.	Vrsta injekcije. Upotreba odobrenih proizvoda.	Nije primjenjivo.

POGLAVLJE II.

Posebni zahtjevi za određene metode

1. ► **C3** Pištolj za omamljivanje s nepenetrirajućim klinom ◀

Prilikom upotrebe ove metode subjekti u poslovanju trebaju obratiti pozornost na izbjegavanje frakture lubanje.

Ova se metoda koristi samo za preživače koji su lakši od 10 kg žive vage.

2. *Maceracija*

Ova metoda osigurava trenutačnu maceraciju i neposrednu smrt životinja. Naprava sadrži mehanički pokretane smrtonosne oštrice ili produžene polistirenske izdanke koji se okreću velikom brzinom. Kapacitet naprave je dostatan za osiguravanje da se sve životinje trenutačno usmrte, čak i ako se njima rukuje u velikom broju.

3. *Dislokacija vrata i perkusivni udarac u glavu*

Ove se metode ne koriste kao rutinske metode, već samo ako za omamljivanje nisu dostupne druge metode.

Ove se metode ne koriste u klaonicama, osim kao pomoćna metoda za omamljivanje.

Nijedna osoba ručnom dislokacijom vrata ili perkusivnim udarcem u glavu ne smije usmrtiti više od sedamdeset životinja na dan.

Ručna dislokacija vrata se ne smije koristiti na životinjama koje imaju više od tri kilograma žive vage.

4. *Omamljivanje električnom strujom (samo glava)*

4.1. Prilikom upotrebe omamljivanja električnom strujom, elektrode trebaju obuhvatiti mozak životinje i biti prilagođene njezinoj veličini.

4.2. Omamljivanje električnom strujom samo za glavu mora se provoditi u skladu s najmanjim jakostima struje kako su izložene u tablici 1.

Tablica 1. – Minimalne jakosti struje za omamljivanje električnom strujom samo za glavu

Kategorija životinja	Goveda od 6 mjeseci starosti ili starija	Goveda mlađa od 6 mjeseci starosti	Životinje iz porodica ovaca i koza	Životinje iz porodica svinja	► C1 Pilići ◀	Pure
Najmanja jakost struje	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

5. *Omamljivanje električnom strujom (glava-tijelo)*

5.1. Životinje iz porodica ovaca, koza i svinja.

Najmanja jakost struje za omamljivanje električnom strujom (glava-tijelo) je 1 amper za ovce i koze i 1,30 ampera za svinje.

▼ B

5.2. Lisice

Elektrode se stavljaju u usta i rektum s najmanjom jakosti struje od 0,3 ampera i najmanjim naponom od 110 volti u trajanju od barem tri sekunde.

5.3. Činčile

Elektrode se stavljaju od uha do repa s najmanjom jakosti struje od 0,57 ampera u trajanju od barem 60 sekundi.

6. *Električna vodena kupka za perad*

6.1. Životinje se ne smiju sputavati ako su premalene za električnu vodenu kupku ili ako bi sputavanje potaklo ili povećalo trpljenu bol (poput vidljivo ozlijeđenih životinja). U tim slučajevima one se usmrćuju alternativnim metodama.

6.2. Naprave za sputavanje trebaju biti mokre prije sputavanja živih ptica i izložene struji. Ptice trebaju biti obješene za obje noge.

6.3. Za životinje iz tablice 2., omamljivanje vodenom kupkom provodi se u skladu s najmanjom jakosti struje kako je u njoj izloženo, a životinje se toj jakosti struje izlažu u trajanju od najmanje četiri sekunde.

Tablica 2. – *Zahtjevi u pogledu struje za opremu za omamljivanje vodenom kupkom*
(prosječne vrijednosti po životinji)

Frekvencija (Hz)	► CI Pilići ◀	Pure	Patke i guske	Prepelice
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA	45 mA
Od 200 do 400 Hz	150 mA	400 mA	Nije dopušteno	Nije dopušteno
Od 400 do 1 500 Hz	200 mA	400 mA	Nije dopušteno	Nije dopušteno

7. *Ugljični dioksid pri visokim koncentracijama*

U slučaju svinja, kuna i činčila, koristi se najmanja koncentracija od 80 % ugljičnog dioksida.

8. *Ugljični dioksid, upotreba inertnih plinova ili kombinacije tih plinovitih smjesa*

Plinovi ni pod kojim uvjetima ne smiju ući u prostoriju ili lokaciju u kojima se životinje omamljuju ili usmrćuju tako da uzrokuju opekotine ili ih uznemiruju smrzavanjem ili nedostatkom vlage.

9. *Ugljični monoksid (čisti izvor ili u smjesi s drugim plinovima)*

9.1. Životinje se čitavo vrijeme moraju promatrati.

9.2. Moraju se uvoditi jedna po jedna i potrebno je osigurati da prije ulaska sljedeće životinje prethodna treba biti u nesvjesnom stanju ili mrtva.

9.3. Životinje u komori ostaju do usmrćenja.

9.4. Plin koji proizvodi naprava posebno prilagođena u svrhu usmrćivanja životinja može se koristiti pod uvjetom da je osoba odgovorna za usmrćivanje prethodno provjerila da je plin:

- (a) dovoljno ohlađen;
- (b) dovoljno filtriran;
- (c) slobodan od bilo kakvih iritirajućih komponenti ili plinova.

Motor se pregledava svake godine prije početka usmrćivanja životinja.

9.5. Životinje se ne stavljaju u komoru dok se ne postigne najmanja koncentracija ugljičnog monoksida.

▼ M210. *Omamljivanje niskim atmosferskim tlakom*

10.1. U prvoj fazi stopa opadanja tlaka ne smije biti veća od odgovarajuće stope smanjenja tlaka sa standardne vrijednosti atmosferskog tlaka na razini mora od 760 torra na 250 torra tijekom najmanje 50 sekundi.

10.2. U drugoj fazi minimalna standardna vrijednost atmosferskog tlaka na razini mora od 160 torra mora se postići unutar sljedećih 210 sekundi.

10.3. Vremenska krivulja tlaka prilagođuje se kako bi se omogućilo nepovratno omamljivanje svih ptica unutar vremena ciklusa.

10.4. Prije svakog operativnog postupka te najmanje jedanput na dan komora se ispituje na nepropusnost, a tlakomjeri kalibriraju.

10.5. Najmanje godinu dana mora se voditi evidencija o apsolutnom vakuumskom tlaku, vremenu izloženosti, temperaturi i vlažnosti.

PRILOG II.

UREDENJE, KONSTRUKCIJA I OPREMA KLAONICA

(kako je navedeno u članku 14.)

1. *Svi objekti za privremeni smještaj životinja prije klanja*

1.1. Ventilacijski se sustavi moraju osmisliti, izgraditi i održavati tako da je trajno osigurana dobrobit životinja, uzimajući u obzir očekivani raspon vremenskih uvjeta.

1.2. Ako su potrebni mehanički načini ventilacije, potrebno je predvidjeti alarm i pomoćne objekte u slučaju hitnih situacija radi mogućih kvarova.

1.3. Objekti za privremeni smještaj životinja prije klanja moraju se osmisliti i izgraditi tako da se na najmanju moguću mjeru svede rizik ozljeda životinja i pojava iznenadne buke.

1.4. Objekti za privremeni smještaj životinja prije klanja moraju se osmisliti i izgraditi tako da olakšaju inspekciju životinja. Potrebno je osigurati primjereno fiksno ili prijenosno osvjetljenje kako bi se u svako doba omogućila inspekcija životinja.

2. *Objekti za privremeni smještaj životinja prije klanja koje nisu isporučene u spremnicima*

2.1. Obori, prolazi i ograde moraju se osmisliti i izgraditi kako bi omogućili:

(a) životinjama slobodno kretanje u potrebnom pravcu upotrebom njihovih karakterističnih obrazaca ponašanja i bez skretanja pozornosti;

(b) svinjama ili ovcama da hodaju jedne do druge, osim u slučaju ograda koje vode do opreme za sputavanje.

2.2. Rampe i mostovi trebaju biti opremljeni bočnom zaštitom kako bi osigurali da životinje ne mogu s njih pasti.

2.3. Sustav dostave vode u oborima osmišljava se, izgrađuje i održava tako da se u svako doba životinjama omogući pristup čistoj vodi bez nepotrebnog ozljeđivanja i da ih ne ograničava u kretanjama.

2.4. Kada se koristi obor za čekanje, on se mora izgraditi s ravnim podom i čvrstim stranicama, između obora za prihvat i ograde koja vodi do mjesta omamljivanja i osmišljava se tako da se životinje ne mogu spoticati niti sudarati.

2.5. Podovi se moraju izgraditi i održavati tako da životinjama minimaliziraju rizik klizanja, pada ili povreda nogu.

2.6. Ako klaonice imaju otvorene objekte za privremeni smještaj životinja prije klanja bez prirodne nadstrešnice ili sjenice, potrebno je osigurati primjerenu zaštitu od nepoželjnih vremenskih uvjeta. U nedostatku takve zaštite, takvi se objekti za privremeni smještaj životinja prije klanja ne koriste tijekom nepoželjnih vremenskih uvjeta. U nedostatku prirodnog izvora vode, potrebno je osigurati mjesta za napoj.

3. *Oprema i prostori za sputavanje životinja*

3.1. Oprema i prostori za sputavanje životinja moraju se osmisliti, izgraditi i održavati kako bi:

(a) optimizirali primjenu metode omamljivanja ili usmrćivanja;

(b) spriječili povrede ili nagnječenja životinja;

▼ B

(c) na najmanju moguću mjeru sveli odupiranje i glasanje prilikom sputavanja životinja;

(d) na najmanju moguću mjeru sveli trajanje sputavanja.

3.2. ►C3 Odjelci za sputavanje životinja vrste govedo koji se koriste pri primjeni pneumatskog pištolja za omamljivanje moraju biti opremljeni napravom koja sprečava lateralno i vertikalno pomicanje glave životinje. ◄

4. *Oprema za električno omamljivanje (osim opreme za omamljivanje u vodenoj kupki)*

4.1. Oprema za električno omamljivanje postavlja se s napravom koja prikazuje i bilježi pojedinosti o ključnim električnim parametrima za svaku omamljenu životinju. Naprava se postavlja tako da je osoblju jasno vidljiva i daje jasno vidljiv i čujan signal upozorenja ako trajanje izlaganja padne ispod potrebne razine. Ti se zapisi čuvaju barem godinu dana.

4.2. Automatska oprema za električno omamljivanje povezana s napravom za sputavanje treba isporučivati konstantnu jakost struje.

5. *Oprema za omamljivanje u vodenoj kupki*

5.1. Linije za sputavanje moraju se osmisliti i smjestiti tako da ptice koje na njima vise nemaju nikakvih zapreka i da se ometanje životinja svede na najmanju moguću mjeru.

5.2. Linije za sputavanje moraju se osmisliti se tako da ptice koje na njima vise nisu u svjesnom stanju duže od jedne minute. Međutim, patke, guske i pure ne smiju visjeti u svjesnom stanju duže od dvije minute.

5.3. Čitava dužina linije za sputavanje do točke ulaska u kotao za oparivanje mora biti jednostavno dostupna u slučaju da se životinje trebaju ukloniti s linije za klanje.

5.4. Veličina i oblik metalnih držača u liniji za sputavanje moraju biti primjereni veličini nogu peradi koja se kolje, tako da se električni kontakt može osigurati bez izazivanja boli.

5.5. Oprema za omamljivanje u vodenoj kupki mora biti opremljena električno izoliranom ulaznom rampom te osmišljena i održavana tako da sprečava pretakanje vode na ulazu.

5.6. Vodena kupka se mora osmisliti tako da se razina uranjanja ptica može lako prilagoditi.

5.7. Elektrode u opremi za omamljivanje u vodenoj kupki moraju se protezati čitavom dužinom vodene kupki. Vodena se kupka mora osmisliti i održavati tako da kada metalni držači u liniji za sputavanje prolaze preko vode, oni budu u trajnom doticaju s uzemljenom prečkom o koju se taru.

5.8. Sustav u doticaju s prsnim košem ptica mora biti izgrađen od točke sputavanja do ulaska ptica u omamljivanje u vodenoj kupki kako bi ih se umirilo.

5.9. Pristup opremi za omamljivanje u vodenoj kupki mora biti dostupan kako bi se omogućilo iskrvarivanje ptica koje su bile omamljene i ostale su u vodenoj kupki radi kvara ili zastoja u liniji.

5.10. Oprema za omamljivanje u vodenoj kupki mora biti povezana s napravom koja prikazuje i bilježi pojedinosti o ključnim korištenim električnim parametrima. Ti se zapisi čuvaju barem godinu dana.

▼ B6. *Oprema za omamljivanje plinom za svinje i perad*

6.1. Omamljivači plinom, uključujući pokretne trake moraju se osmisлити i izgraditi kako bi:

- (a) optimizirali primjenu metode omamljivanja plinom;
- (b) spriječili povrede ili nagnječenja životinja;
- (c) na najmanju moguću mjeru sveli odupiranje i glasanje prilikom sputavanja životinja.

6.2. Oprema za omamljivanje plinom mora neprestano mjeriti, prikazivati i bilježiti koncentraciju plina i vrijeme izlaganja te davati jasno vidljiv i čujan znak upozorenja ako koncentracija plina padne ispod tražene razine. Naprava se postavlja tako da je osoblju jasno vidljiva. Ti se zapisi čuvaju barem godinu dana.

6.3. Oprema za omamljivanje plinom mora se osmisлити tako da su, čak i u maksimalno dopuštenoj gustoći, životinje u mogućnosti da legnu bez da se slažu jedna na drugu.

▼ M27. *Omamljivanje niskim atmosferskim tlakom*

7.1. Oprema za omamljivanje niskim atmosferskim tlakom dizajnira se i izrađuje kako bi se osiguralo da vakuum u komori omogućuje polagano postupno opadanje tlaka uz smanjivanje količine raspoloživog kisika i održavanje minimalnog tlaka.

7.2. Sustav mora imati opremu za neprekidno mjerenje, prikaz i bilježenje apsolutnog vakuumskeg tlaka, vremena izloženosti, temperature i vlažnosti te slanje jasno vidljivog i zvučnog upozorenja ako tlak odstupa od zahtijevanih razina. Uređaj mora biti jasno vidljiv osoblju.

PRILOG III.

DJELATNA PRAVILA ZA KLAONICE

(kako je navedeno u članku 15.)

1. *Pristizanje životinja, njihovo kretanje i rukovanje životinjama*

1.1. Uvjete dobrobiti za svaku pošiljku životinja sustavno procjenjuje odgovorna osoba za dobrobit životinja ili osoba koja podnosi izvješće izravno službeniku za dobrobit životinja, po pristizanju životinja, kako bi se identificirali prioriteta, posebno određujući koje životinje imaju posebne potrebe u pogledu dobrobiti te odgovarajuće mjere koje se trebaju poduzeti.

1.2. Životinje se istovaruju što je prije moguće po dolasku i nakon toga se kolju bez nepotrebnog odgađanja.

Sisavci, osim kunića i zečeva, koji se ne odvođe izravno po pristizanju na mjesto klanja, trebaju biti smješteni u privremeni smještaj prije klanja.

Životinje koje nisu zaklane u roku od 12 sati nakon pristizanja treba nahraniti i nakon toga im se treba davati umjerenu količinu hrane u primjerenim vremenskim razmacima. U takvim slučajevima životinjama treba osigurati primjerenu količinu stelje ili istovrsnog materijala koji jamči razinu ugone primjerenu vrsti i broju dotičnih životinja. Taj materijal treba jamčiti učinkovito otjecanje ili osigurati prikladno upijanje mokraće i izmeta.

1.3. Spremnici u kojima se životinje prevoze moraju biti čisti, njima se mora pažljivo rukovati, posebno ako imaju perforirano ili savitljivo dno, i:

- (a) ne smiju se bacati, ispuštati niti prevrtati;
- (b) tamo gdje je to moguće, moraju se utovariti i istovariti horizontalno i mehanički.

Kada god je to moguće životinje se moraju istovariti pojedinačno.

1.4. Kada se spremnici stavljaju jedan na drugi, potrebno je poduzeti nužne mjere predostrožnosti:

- (a) kako bi se ograničio prolazak mokraće i izmeta na životinje koje su smještene ispod;
- (b) kako bi se osigurala stabilnost spremnika;
- (c) kako bi se osiguralo da nije zatvorena ventilacija.

1.5. U smislu klanja, neodbijene životinje, mliječne životinje u laktaciji, ženke koje su tijekom putovanja donijele mladunčad ili životinje koje su dopremljene u spremnicima imaju prioritet nad svim drugim vrstama životinja. Ako to nije moguće, potrebno je urediti sve da ih se oslobodi patnje, posebno:

- (a) mliječnim životinjama u laktaciji u vremenskim razmacima od najviše 12 sati;
- (b) osiguravajući primjerene uvjete za mladunčad na sisi i dobrobit novorođene životinje u slučaju da je ženka donijela mlado;
- (c) osiguravajući vodu u slučaju životinja koje su rođene u spremnicima.

1.6. Sisavci, osim kunića i zečeva, koji se ne odvođe izravno po pristizanju i istovaru na mjesto klanja, moraju u svako doba na raspolaganju imati pitku vodu iz primjerenih objekata.

1.7. Potrebno je osigurati istomjeran dotok životinja za omamljivanje i klanje kako bi se spriječilo da oni koji životinjama rukuju požuruju životinje iz prihvatnih obora.

▼B

1.8. Zabranjeno je:

- (a) udarati ili tući životinje;
- (b) primjenjivati pritisak na neko posebno osjetljivo mjesto tijela tako da se životinjama nanosi nepotrebna bol ili patnja;
- (c) podizati ili povlačiti životinje za glavu, uši, rogove, noge, rep ili krzno, ili njima rukovati tako da im se nanosi nepotrebna bol ili patnja;

međutim, zabrana podizanja životinja za noge ne odnosi se na perad, kuniće ili zečeve;

- (d) koristiti zašiljene štapove ili druge šiljate predmete;
- (e) zavijati, lomiti ili otkidati repove životinjama ili dodirivati oči bilo koje životinje.

1.9. Upotreba instrumenata koji stvaraju električne šokove mora se izbjegavati koliko je god to moguće. U svakom slučaju, takvi se instrumenti koriste samo za odrasla goveda i odrasle svinje koje se odbijaju pokrenuti te samo ako ispred njih ima dovoljno prostora da se pomaknu. Šok ne smije trajati dulje od jedne sekunde, mora biti primjereno razmaknut od sljedećeg i može se primijeniti samo na mišiće stražnjih dijelova životinja. Šokovi se ne smiju koristiti jedan za drugim ako životinja na njih ne odgovara.

1.10. Životinje se ne smiju vezivati za rogove, rogovlje niti nosne prstenove i noge im se ne smiju povezivati zajedno. Kada je potrebno vezati životinju, konopi, spone ili druga sredstva moraju biti:

- (a) dovoljno jaki da ne puknu;
- (b) takvi da životinjama omogućuju, ako je to nužno, da legnu te jedu i piju;
- (c) osmišljeni tako da eliminiraju bilo kakvu opasnost od gušenja ili povrede, i takvi da se životinja iz njih može brzo otpustiti.

1.11. Životinje koje ne mogu hodati ne smiju se vući na mjesto klanja, već ih se mora usmrtniti tamo gdje leže.

2. *Dopunska pravila za sisavce u privremenom smještaju prije klanja (osim kunića i zečeva)*

2.1. Svaka životinja mora imati dovoljno prostora da stane, legne i, osim za stoku koja se drži pojedinačno, da se okrene.

2.2. Životinje se moraju držati sigurno u privremenom smještaju prije klanja i potrebno je voditi računa o tome da ih se spriječi u bijegu i zaštiti od grabežljivaca.

2.3. Za svaki obor mora jasno istaknutim znakom biti naznačen datum i vrijeme pristizanja i, osim za stoku koja se drži pojedinačno, najveći broj životinja koji se u njemu može držati.

2.4. Svaki dan rada klaonice, prije pristizanja bilo koje životinje, izolacijski obori za životinje koji zahtijevaju posebnu brigu moraju biti pripremljeni i spremni za neposrednu upotrebu.

2.5. Zdravstveno i opće stanje životinja u privremenom smještaju prije klanja redovito pregledava odgovorna osoba za dobrobit životinja ili osoba koja za to ima primjerenu stručnost.

▼B*3. Iskrvarivanje životinja*

3.1. Ako je jedna osoba zadužena za omamljivanje, sputavanje, podizanje i iskrvarivanje životinja, ta osoba te postupke provodi u slijedu na jednoj životinji prije nego što ih nastavi na drugoj životinji.

3.2. U slučaju običnog omamljivanja ili klanja u skladu s člankom 4. stavkom 4., dvije karotidne arterije ili žile iz kojih one izlaze moraju biti sustavno prerezane. Električna se stimulacija izvodi samo kada je potvrđeno nesvjesno stanje životinje. Daljnja obrada kože ili obrada parom provodi se tek kada se provjeri odsutnost znakova života životinje.

3.3. Ptice se ne kolju automatskim rezačem vratova osim ako se može potvrditi jesu li rezači učinkovito prerezali obje krvne žile ili ne. Ako rezači vratova nisu bili učinkoviti, ptice se trenutačno kolju.

PRILOG IV.

ODNOS IZMEĐU AKTIVNOSTI I ZAHTJEVA ZA ISPITIVANJE OSPOSOBLJENOSTI

(kako je navedeno u članku 21.)

Operacije klanja navedene u članku 7. stavku 2.	Predmeti za ispitivanje osposobljenosti
Svi postupci navedeni u članku 7. stavku 2. točkama od (a) do (g).	Ponašanje životinja, patnja životinja, svijest i osjetljivost, stres kod životinja.
(a) rukovanje životinjama i briga o životinjama prije sputavanja;	Praktični aspekti rukovanja životinjama i sputavanja životinja.
(b) sputavanje životinja radi omamljivanja ili usmrćivanja;	Poznavanje uputa proizvođača o vrsti opreme za sputavanje koja se koristi u slučaju mehaničkog sputavanja.
(c) omamljivanje životinja;	Praktični aspekti tehnika omamljivanja i poznavanje uputa proizvođača o vrsti opreme za omamljivanje. Pomoćne metode za omamljivanje i/ili usmrćivanje. Osnovno održavanje i čišćenje opreme za omamljivanje i/ili usmrćivanje.
(d) procjena učinkovitog omamljivanja;	Sustavno praćenje učinkovitosti omamljivanja. Pomoćne metode za omamljivanje i/ili usmrćivanje.
(e) sputavanje ili podizanje živih životinja;	Praktični aspekti rukovanja životinjama i sputavanja životinja. Sustavno praćenje učinkovitosti omamljivanja.
(f) iskrvarivanje živih životinja;	Sustavno praćenje učinkovitosti omamljivanja i odsutnosti znakova života. Pomoćne metode za omamljivanje i/ili usmrćivanje. Primjerena upotreba i održavanje noževa za iskrvarivanje.
(g) klanje u skladu s člankom 4. stavkom 4.;	Primjerena upotreba i održavanje noževa za iskrvarivanje. Sustavno praćenje odsutnosti znakova života.
Operacije usmrćivanja navedene u članku 7. stavku 3.	Predmeti za ispitivanje osposobljenosti
Usmrćivanje krznaša.	Praktični aspekti rukovanja životinjama i sputavanja životinja. Praktični aspekti tehnika omamljivanja i poznavanje uputa proizvođača o vrsti opreme za omamljivanje. Pomoćne metode za omamljivanje i/ili usmrćivanje. Sustavno praćenje učinkovitosti omamljivanja i potvrđivanje smrti. Osnovno održavanje i čišćenje opreme za omamljivanje i/ili usmrćivanje.